

Camerata Janáček
s Janou
Bouškovou

4. 3. 2019, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy

|| | |

Janáčkova

|| | | | |

Filharmonie

OSTRAVA!!!

|| | |

Ostrava

program:

Luigi Boccherini

La musica notturna delle strade di Madrid 14´
Ave Maria delle Parrocchie. Menuetto deli ciechi
Largo assai Rosario
Allegro vivo „Los Manolos“
Ritriata con variazioni

Einojuhani Rautavaara

Balada pro harfu a smyčce 10´

Maurice Ravel

Scherzo. Assez vif – très rythmé 6´

Claude Debussy

Tance pro harfu a smyčcový orchestr 10´
Danse sacrée
Danse profane

/přestávka/

Bohuslav Martinů

Serenáda č. 2

7´

Allegro

Poco andante

Allegro con brio

Josef Suk

Serenáda pro smyčce Es dur op. 6

28´

Andante con moto

Allegro ma non troppo e grazioso

Adagio. Più andante. Tempo I

Allegro giocoso, ma non troppo presto. Vivace

účinkuje:

Jana Boušková – harfa

Camerata Janáček

Pavel Doležal – um. vedoucí

Italský představitel raného klasicismu **Luigi Boccherini** (1743–1805) se už v dětství proslavil jako skvělý violoncellista, a to nejprve ve vídeňském Burgtheatru, později na turné po Francii. Většinu života však prožil ve španělském Madridu, kde se mu díky přízni královské rodiny zpočátku výborně dařilo, ale po konfliktu se španělským panovníkem a následné smrti svých mecenášů zchudl, a navíc jej začaly stíhat i rodinné tragédie, kdy mu postupně zemřely dvě manželky a čtyři dcery. Ve věku dvaadesáti let skonal na tuberkulózu. Roku 1927 nechal italský diktátor Benito Mussolini jeho ostatky vyzvednout a pohřbít v starobylém kostele sv. Františka ve skladatelově rodném městě Lucca v Toskánsku.

Rozsah Boccheriniho kompoziční tvorby je více než obdivuhodný, nicméně dobově podmíněný. Napsal téměř stovku kvartetů, přes sto kvintetů, tři desítky symfonií, dvacet instrumentálních koncertů apod. Komponoval také vokálně-instrumentální hudbu (oratoria, kantáty, opera Clementina). Katalog jeho děl obsahuje přes 550 položek.

La Musica notturna delle strade di Madrid (Noční hudba madridských ulic) je alternativní název pro Boccheriniho Smyčcový kvintet op. 30 č. 6 C dur zkomponovaný poněkud netradičně pro dvoje housle, violu a dvě violoncella. Díky svému programnímu charakteru se skladba vymyká dobově zavedeným schématickým postupům a strukturám komorní hudby. Prostřednictvím věrných zvukomalebných efektů zde slyšíme nejrůznější zvuky města, které se brzy uloží ke spánku.

Nedávno zesnulý finský skladatel **Einojuhani Rautavaara** (1928–2016) byl absolventem Sibeliovy akademie v Helsinkách. Samotného Jeana Sibelia v roce 1954 zaujala jeho skladba Rekviem pro naši dobu a doporučil jej ke studiu ve Spojených státech amerických, kde

mj. prošel pedagogickým vlivem Aarona Coplanda. I skladatelské dílo Einojuhani Rautavaary je velmi rozsáhlé; napsal osm symfonií, devět oper (mimo jiné o Vincentu van Goghovi nebo o Rasputinovi), čtrnáct instrumentálních koncertů a velké množství komorních děl. Jeho hudební odkaz je však také bohatý na varietu stylů, kterými v průběhu svého tvůrčího života procházel. Začínal jako představitel neoklasicismu, od 60. let bych fascinován dodekafonií a z ní vycházejícími seriálními technikami, později se vrátil ke srozumitelnějšímu výrazu v podobě neoromantických skladeb, a nakonec se přiklonil k mystické metafyzické tvorbě inspirované náboženstvím. Náladová kompozice Balada pro harfu a smyčce pochází z roku 1973.

Hudební impresionismus si nejčastěji spojujeme s francouzskými skladateli Claudem Debussym a **Mauricem Ravelem** (1875–1937). Mladší z nich se narodil v Baskicku, od dětství však žil v Paříži, kde v roce 1889 nastoupil na konzervatoř a studoval zde hru na klavír i kompozici. Na začátku následujícího století již patřil mezi nejuznávanější a nejinspirativnější pařížské skladatele. Kromě impresionismu se rád nechával ovlivňovat klasickými mistry i hudebním folklórem. Širokou popularitu u publika si získala hudba k baletům Dafnis a Chloé (1912) a především Bolero (1928) nebo Klavírní koncert G dur (1930) i řada klavírních, komorních i vokálních skladeb. Stálíci orchestrálních koncertů je dodnes Ravelova instrumentace Obrazků z výstavy Modesta Petroviče Musorgského (1922). Maurice Ravel byl rovněž ceněn jako skvělý klavírista a vlivný hudební kritik. Jeho zářná kariéra však zaznamenala zásadní otřes v roce 1932, kdy se u něj po autonehodě projevila apraxie, která znesnadňuje koordinaci pohybů a schopnost řeči. Roku 1937 podstoupil neúspěšnou operaci mozku a nedlouho po ní v Paříži zemřel.

Ravelův Smyčcový kvartet F dur vznikl roku 1903, tedy tři roky

poté, co jeho autor absolvoval pařížskou konzervatoř. Začínajícímu skladateli byla zásadním vzorem o deset let dříve napsaná impresionistická kompozice stejné formy Clauda Debussyho. Dnes večer zazní novodobá úprava scherzové druhé věty tohoto Ravelova kvartetu (*Assez vif – très rythmé*), jež je předepsaná jako Scherzo a pro niž je markantní především dočasná proměna smyčcových nástrojů v drnkací.

Ravelův starší současník **Claude Debussy** (1862–1918) rovněž studoval na pařížské konzervatoři coby klavírista a skladatel. Na rozdíl od Ravela, který se o to několik let pokoušel, vyhrál Debussy roku 1884 prestižní Římskou cenu. Ta mu umožnila absolvovat skladatelskou stáž v Římě, kde prošel pedagogickým vlivem Ference Liszta. Při pobytu v Rusku na něj zapůsobila hudba Alexandra Porfirjeviče Borodina a později v Bayreuthu také díla velikána německé opery Richarda Wagnera. V Paříži se postupně začal etablovat jako pozoruhodný (avšak mnohými zcela nepochopený) skladatelský zjev. Ještě na sklonku 19. století si získal uznání již zmíněným Smyčcovým kvartetem (1893) a orchestrálním Preludiem k Faunovu odpoledni (1894), velký úspěch pak zaznamenal v roce 1902 svou jedinou dokončenou operou *Pelléas a Mélisanda* a o něco později i orchestrální skladbou *Moře* (1905). Debussyho soukromý život byl poznamenán mnoha milostnými skandály, k nimž se přidalo závažné rakovinové onemocnění, které jej vyloučilo ze společenského života. Zemřel v šestapadesáti letech, aniž by se dočkal konce první světové války.

Claude Debussy obdivoval impresionistické malíře a toužil svými skladbami vyvolat v posluchači podobnou náladu jako poněkud zamlžená přitom však výrazně barevná výtvarná díla. Rozbil ustálené formy a harmonická schémata, čímž se mu zcela spontánně poda-

řilo dosáhnout neobyčejné dramatickosti, ale především v hudbě dosud neslychané upřímné citovosti. Je považován za jediného důsledného hudebního impresionistu; ostatní skladatelé, které svým dílem inspiroval, se totiž od tohoto směru více či méně odchylovali. Uvedené charakteristiky beze zbytku plní Debussyho Tance pro harfu a smyčcový orchestr z roku 1904. Jde o pouhé dva tance s kontrastními názvy Posvátný a Světský. Skladba je výrazově i technicky zdrženlivá, přesto však dokáže vystihnout celou paletu barev i nálad.

Český skladatel **Bohuslav Martinů** (1890–1959) byl od raného mládí milovníkem francouzské hudby. Roku 1923 požádal československou vládu o zahraniční studijní stipendium a následně odjel do Paříže, kde se vyučil v kompozičním umění u Alberta Roussela, a kde nadlouho zakotvil. Mohutně na něj zapůsobilo tvůrčí ovzduší tehdejší kulturní evropské metropole, zejména jazz, hudební poetika Pařížské šestky, ohlasy spolupráce Igora Stravinského s agilovým ruským baletním souborem a také dozvuky Debussyho impresionismu.

Do atmosféry nočního města nás vrátí jeho Serenáda č. 2 zkomponovaná pro smyčcové trio (dvoje housle a viola). V roce 1932, kdy v Paříži dokončil svůj slavný balet Špalíček, se Martinů opět po čase pustil do hájemství komorní hudby a zkomponoval čtveřici serenád, z nichž každá měla odlišné obsazení (první je pro klarinet, lesní roh, troje housle a violu; třetí pro hoboj, klarinet, čtyři housle a violoncello; čtvrtá pro komorní orchestr se sólovými houslemi a violou). Druhá serenáda má třívětou stavbu rychle-pomalou-rychle; vzletný výraz obou krajních vět napovídá, že jde o tvůrčím způsobem aktualizovanou reminiscenci na kasace a serenády Wolfganga Amadea Mozarta, kterého Bohuslav Martinů od dětství obdivoval.

Poněkud odlišným způsobem přistoupil ke kompozici serenády pozdější vůdčí představitel české hudební moderny (a na krátkou dobu i učitel kompozice Bohuslava Martinů) **Josef Suk** (1874–1935). Jeho Serenáda pro smyčce Es dur op. 6 z roku 1892 je dílo juvenilní – Suk ji napsal v osmnácti letech, a to na popud svého učitele Antonína Dvořáka, který si přál, aby jeho oblíbený žák napsal konečně něco veselého. Ve skladbě cítíme výrazný Dvořákovův vliv, zároveň se zde již projevuje Josef Suk jako výrazná tvůrčí individualita. Svěbytná melodika i instrumentace s obzvláštním citem pro zvukovou barvu, jej totiž na rozdíl od poněkud konzervativního Dvořáka posouvá blíže k impresionismu i k předznamenání budoucích modernistických hudebních směrů. Mladý skladatel prokázal schopnost naplánovat i v poměrně rozsáhlé čtyřvěté skladbě pevnou vnitřní soudržnost, kterou potřhl vhodnou volbou účinných výrazových prostředků ve formě, harmonii i instrumentaci. Ne nadarmo se tato serenáda stala první Sukovou kompozicí, která si získala světovou proslulost. V roce 1912 se ke skladbě ještě vrátil a při její revizi doplnil do závěru třetí věty dvojici sólových houslí.

Petr Ch. Kalina

Není mnoho českých umělců, kteří by ve svém oboru dosáhli na světové úrovni natolik výsadního postavení a tak výjimečným způsobem reprezentovali Českou republiku v zahraničí, jako harfistka **Jana Boušková**. Proslulý violoncellista Mstislav Rostropovič si například osobně vyžádal kontakt na Janu Bouškovou poté, co uslyšel její hru v rozhlase, a premiéroval s ní dílo Raviho Shankara na festivalu v Evianu. Světoznámá profesorka harfy z USA Susan McDonald označila Janu Bouškovou za talent století a podobně hodnotí její výkony i zahraniční kritika. Díky výrazným uměleckým úspěchům

rychle stala velmi žádanou harfistkou vystupující na renomovaných světových pódiih nejen sólově, ale i komorně s takovými interprety, jako Maxim Vengerov, Jurij Bashmet, Patrick Gallois, Jiří Bárta, Christian Tetzlaff, Sharon Kam, či již zmíněný Mstislav Rostropovič. Absolvovala konzervatoř v Praze a Ostravskou univerzitu ve třídě Libuše Váchalové. Ve studiu posléze pokračovala na renomované Indiana University u Susann McDonald. Je zatím jedinou harfistkou České republiky, která vyhrála světově nejvýznamnější a nejuznávanější harfovou soutěž. Toto vítězství si přivezla v roce 1992 z USA a ve stejném roce získala i druhou cenu v Izraeli na jiné renomované světové soutěži s největší historickou tradicí, kde společně s nejvyšším oceněním drží též prvenství jediné české harfistky, která byla do této významné soutěže pozvána. Mezi další četná ocenění patří i vítězství v Concours International de Musique de Chambre v Paříži a v Torneo Internazionale di Musica v Itálii. Za mimořádné koncertní úspěchy a přínos v rozvoji hry na harfu získala ocenění ve Švýcarsku, a také se stala laureátkou festivalu Juventus ve Francii. V Čechách získala cenu Talent roku 1996 a jako jedna z deseti nejvýznamnějších žen České republiky, a první interpretka z klasické hudby vůbec, byla vyznamenána cenou „Lady Pro“, která jí byla předána na Pražském hradě. Vystupuje pravidelně sólově i v komorních sestavách na významných domácích i světových koncertních pódiih a festivalech. Mezi nejvýznamnější bezpochyby patří její sólové recitály v Alice Tully Hall – Lincoln Center (New York), v Theatre Châtelet v Paříži, ve vídeňském Musikverein, na festivalu Pražské jaro a Berliner Festtage; účinkování na Galakonzertu pořádaném k 50. narozeninám Jurije Bashmeta v Moskvě, na kterém se představilo mnoho dalších významných světových umělců; velké turné po Izraeli a Evropě společně s houslistou Maximem

Vengerovem, se kterými mimo jiné uvedla také premiéru skladby „Maximum“ Benjaminu Yusupova pro čtyři sólové nástroje a orchestr; komorní spolupráce s mnoha vynikajícími interprety na festivalu Spannungen v Německu, Parry Sound v Ontariu, Festival des Lauréats Juventus Cambrai nebo Elba Isola Musicale d'Europa, v Théâtre de la Ville společně s flétnistou Emmanuelem Pahudem a Mathieu Defourem a harfistkou Marie-Pierre Langlamet, nebo velká německá turné s flétnistou Patrickem Galloisem. Jako sólistka orchestrů (např. České filharmonie, PKF - Prague Philharmonia, Budapeštské filharmonie, Stuttgartské filharmonie, Lucernského symfonického orchestru, Kolínské komorní filharmonie, Chicago Sinfonietta, Amsterdam Sinfonietta, Israel Philharmonic Orchestra, MDR Symphonieorchester Leipzig či Tokyo Chamber Orchestra) vystoupila v sálech Carnegie Hall v New Yorku, Berlínské a Kolínské filharmonie, Suntory Hall v Tokiu, v Gewandhausu v Lipsku, v Symphony Center v Chicagu, Concertgebouw v Amsterdamu, pražském Rudolfinu a mnohých dalších. Mimo sólové činnosti se věnuje pedagogické dráze a současně vyučuje na Královské konzervatoři v Bruselu a je docentkou na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze. Od roku 2005 je též sóloharfistkou České filharmonie. Je pravidelně zvána k účinkování na světových harfových kongresech a sympoziích včetně Mezinárodní harfové soutěže v USA, Francii či Izraeli, stejně tak i jako pedagog k vedení řady mistrovských kurzů po celém světě. Je zvána též k pedagogické činnosti na prestižních školách včetně Indiana University v USA nebo Haute Ecole de Musique v Ženevě. V roce 1999 byla uměleckou ředitelkou VII. světového harfového kongresu v Praze. Od roku 2000 je členem Umělecké rady Akademie múzických umění a též České filharmonie. Nahrála přes dvě desítky CD pro domácí i zahraniční firmy, natáčí

pro rozhlasové a televizní společnosti. V roce 2004 vydala společnost EMI nahrávku jejího koncertu na Festivalu „Spannungen“. Její široký repertoár obsahuje díla všech období, mnoho současných českých i zahraničních autorů zkomponovalo skladby přímo pro ni. Mezi světové premiéry patří mimo jiné již zmíněná Sonata pro cello a harfu od Ravi Shankara; Koncert pro flétnu, housle, violu, harfu a orchestr Benjamina Yusupova s houslistou Maximem Vengerovem, Koncert pro dvě harfy Jana F. Fischera s Isabelle Moretti premiérováno na VII. světovém harfovém kongresu v Praze v roce 1999, Koncert pro sólo harfu „Prahaphona“ od Kryštofa Mařatky s premiérou v německém Kielu, Sólový harfový koncert Lukáše Sommera, Jazz koncert pro flétnu a harfu Emila Viklického a mnoho dalších děl. Hraje na nástroj americké firmy Lyon & Healy, který získala za vítězství v USA International Harp Competition v roce 1992 a je rovněž oficiální tvář této prestižní společnosti. K jejím posledním úspěchům patří sólový recitál s Českou filharmonií (2017), Stuttgartskou filharmonií (2017), premiéra vlastní úpravy části Mé vlasti Bedřicha Smetany a její uvedení na sólovém turné po ČR (2017) či návraty na prestižní festivaly Pražské jaro (2018), Smetanova Litomyšl (2017) nebo MHF Leoše Janáčka (2018).

Komorní orchestr **Camerata Janáček** vznikl na sklonku roku 1998. Jeho smyčcový základ tvoří 13 hudebníků, předních hráčů Janáčkovy filharmonie Ostrava. Příležitostně, pokud to vyžaduje partitura uváděného díla, je orchestr doplňován o cembalo nebo dechovou sekci či bicí nástroje.

Charakteristickými rysy hudebního projevu tohoto tělesa jsou nejen svěží muzikalita, ale také precizní technické vypracování a tónová kultura. Tyto kvality orchestr pravidelně prokazuje na svých koncertech v České republice i v zahraničí. CJ vystoupila například na

těchto hudebních festivalech: Velikonoční festival duchovní hudby v Brně, festival Janáčkův máj v Ostravě, festival Janáčkovy Hukvaldy, Svatováclavský festival v Ostravě, Smetanova Litomyšl, Struny podzimu v Praze, Dny soudobé hudby v Praze, Beethovenský festival na zámku Jimlín, Viva il canto v Těšíně, festival Souznění ve Frýdku-Místku, Košická hudobná jar a vystoupila také v abonentním cyklu České filharmonie „České komorní orchestry“ ve Dvořákově síni pražského Rudolfinu. CJ koncertovala v Jižní Koreji, Rakousku, Itálii, Španělsku, Polsku, Belgii, Nizozemsku (koncert v komorní řadě Amati Ensemble Maastricht) a Srbsku (v nejvýznamnějším koncertním sále Srbska „Kolarac“). Spolupracovala s významnými českými sólisty, například s kytaristou Lubomírem Brabcem, houslisty Jiřím Vodičkou, Pavlem Šporclem, Václavem Hudečkem, Ivanem Ženatým, Josefem Špačkem, Martinou Bačovou, Petrem Macečkem, cellistou Jiřím Hanouskem, Petrem Nouzovským, sopranistkou Martinou Jankovou, Evou Dřízgovou-Jirušovou, Patricií Janečkovou, klavíristou Lukášem Vondráčkem, Martinem Kasíkem, flétnistou Janem Ostrým, trumpetistou Nikolaosem Grigoriadisem (člen skupiny Kryštof), ale i se sólisty zahraničními, například Viktorií Jagling, Gillem Sharonem, Natašou Veljkovič a mnoha dalšími. Pravidelně vystupuje v komorní řadě koncertů Janáčkovy filharmonie Ostrava. Repertoár CJ obsahuje skladby všech slohových období od barokní hudby až po díla soudobých skladatelů. V rámci ostravského Festivalu v ulicích hrála s Katalánskou coblou a s kapelou Zrní. CJ natáčí pro Český rozhlas a spolupracuje s televizí Noe. První CD obsahovalo nahrávky symfonií vlámského klasicistního mistra Pietera van Maldereho (2000). V roce 2006 vydala CJ své druhé CD nazvané „Dvě velká M“, kde uvádí v konfrontaci známé i méně známé skladby W. A. Mozarta a B. Martinů. V roce 2009 natočila CJ v rámci

haydnovského výročí spolu s Natašou Veljkovič CD uvádějící tři klavírní koncerty Josepha Haydna. V roce 2010 vyšlo orchestru čtvrté CD se dvěmi ranými koncerty Felixe Mendelssohna-Bartholdyho. V roce 2012 natočila CJ vlastní aranžmá slavných houslových skladeb Pabla de Sarasateho s českým houslovým virtuosem, dnes již koncertním mistrem České filharmonie Jiřím Vodičkou. Zatím poslední CD je live záznamem koncertu z barokního kostela Navštívení P. Marie v Zašové na Valašsku, kde CJ zahrála ve zmenšeném obsazení dvě vtipně napsaná Terceta Carla Ditterse z Dittersdorfu a v podání varhaníka Tomáše Thona zazněly varhanní skladby Jana Křtitele Vaňhala. V roce 2008 CJ s Martinou Bačovou vystoupila v Dunajské Středě na koncertě v rámci česko-slovenského projektu „Zámecké koncerty“.

Umělecký vedoucí CJ (od roku 1998) houslista **Pavel Doležal** patří ke střední generaci českých hudebních interpretů. Jeho rodištěm je Ostrava. Již během studií (Janáčkova konzervatoř v Ostravě, Akademie múzických umění v Praze) se úspěšně zúčastnil několika národních i mezinárodních interpretačních soutěží (například je dvojnásobným vítězem mezinárodní houslové soutěže Beethovenův Hradec.) Od roku 1989 je členem Janáčkovy filharmonie Ostrava, kde v současnosti zastává funkci koncertního mistra. Pravidelně věnuje komorní a příležitostně sólové hře (naposledy v roce 2008 spolu s Martinem Kasíkem a Jiřím Hanouskem v Beethovenově Trojkonzertu za doprovodu JFO). Jako koncertní mistr a komorní hráč absolvoval celou řadu koncertních turné jak po Evropě, tak po Asii (Japonsko, Jižní Korea, Taiwan) severní Americe (USA) a Austrálii. Řadu let působil pedagogicky na Janáčkově konzervatoři v Ostravě.

OSTRAVA!!!

KRAJSKÁ HODNOTĚNÁ KOMISE
MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

srdečně
vás zveme
na koncert

Klasické evergreeny
7. 3. 2019, 18 hodin
Dům kultury města Ostravy

Anton Ždanovič – marimba

Lukáš Kolek – saxofon

Vincenc Ignác Novotný – tenor

Pavel Divín – baryton

Tomáš Kura – baryton

Judita Škodová – violoncello

Janáčkova filharmonie Ostrava

Heiko Mathias Förster – šéfdirigent JFO

Camerata Janáček

4. 3. 2019, 19 hodin
Dům kultury města Ostravy